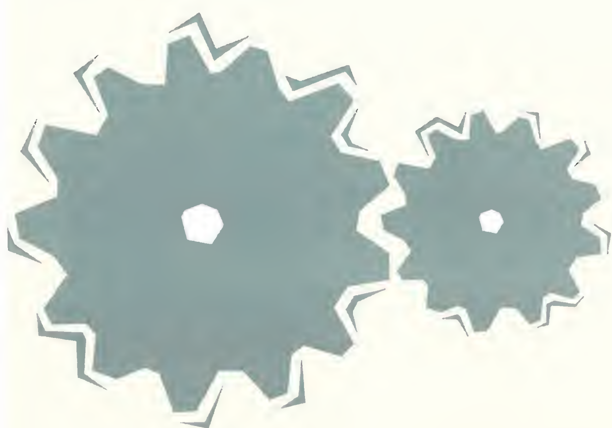
Een lokaal alcohol- en drugbeleid: op elk vlak de juiste aanpak

De gemeente

Een lokaal alcohol- en drugbeleid: op elk vlak de juiste aanpak

De gemeente

Realisatie en eindredactie: Mia De Bock, stafmedewerker VAD

Een samenwerkingsproject tussen VAD, de preventiewerkers verbonden aan de CGG en de provinciale preventieplatforms, ondersteund door de verschillende sectoren.

Reeks: Een lokaal alcohol- en drugbeleid. Schakel jezelf in!

November 1998

DE GEMEENTE

COLOFON SECTORBROCHURE DE GEMEENTE

Lay-out en vormgeving: FOLIO, Marijke Deweerdt, Brugge
Druk: SINTJORIS, Merendree

VAD
E. Tollenaerestraat 15
1020 Brussel
tel: 02/423.03.33
fax: 02/423.03.34
e-mail: vad@vad.be
website: http://www.vad.be

ISBN-nummer: 90-804633-2-9

Een lokaal alcohol- en drugbeleid: op elk vlak de juiste aanpak

De gemeente

INHOUD

1. Wat zijn de sterke kanten van een lokaal alcohol- en drugbeleid voor de gemeente? **7**
1.1 Aandacht voor alle burgers, zowel jong als oud 7
1.2 Aandacht voor het welzijn van iedereen 8
1.3 Gemeenschappelijke interesse 8
1.4 Lokaal en op maat werken 9

2. Een lokaal alcohol- en drugbeleid: geen éénmanszaak, wel met verschillende partners **10**
2.1 De koppen bij elkaar steken... 10
2.2 Een zaak van ondersteuning geven en ondersteund worden 10

3. Het gemeentelijk politiek niveau: werk aan de winkel! **12**
3.1 U wil als gemeente uw steentje bijdragen? 12
3.2 Wat hebt u als gemeente te bieden aan een alcohol- en drugoverleg? 13
3.3 Een waaier van beleidsinstrumenten 15
3.4 Woorden wekken, voorbeelden trekken,... 17
3.5 Groot of klein? 18
3.6 De gemeente als initiatiefnemer 18
3.7 'Bezint eer ge begint...' 20

4. Alleen op de wereld...? **21**
4.1 Preventie 21
4.2 Hulpverlening 22

5. Wat bestaat er aan interessante literatuur? **23**
6. Vorming en ondersteuning **25**

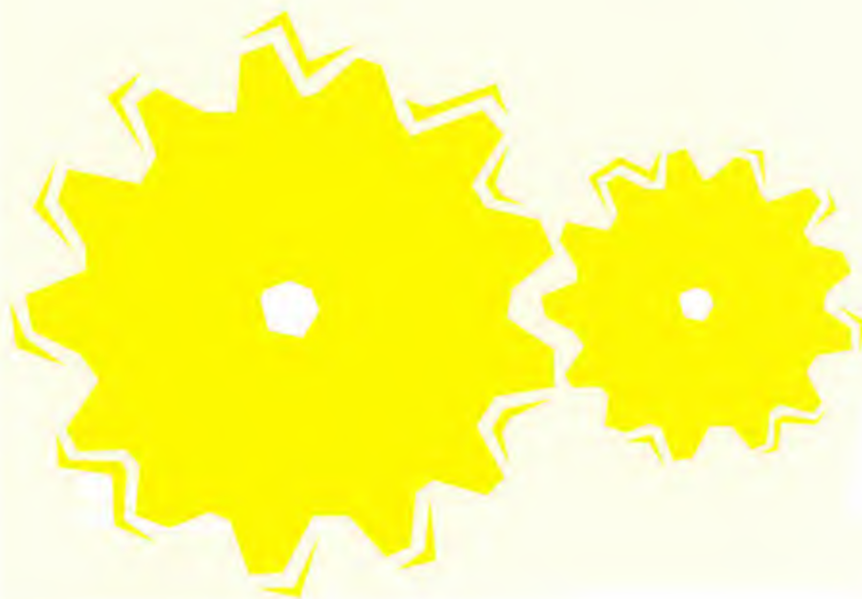
Bijlagen **26**
Lijst regionale preventiewerkers 26
Lijst provinciaal verantwoordelijken 28

Een lokaal alcohol- en drugbeleid: op elk vlak de juiste aanpak

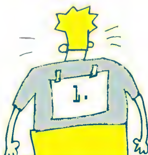
De gemeente

Deze brochure richt zich in eerste instantie tot burgemeesters, schepenen, geïnteresseerde gemeentelijke mandatarissen en ambtenaren die werk willen maken van een lokaal alcohol- en drugbeleid. Deze brochure geeft aan waarom het interessant is voor de gemeente om hierin een taak op te nemen en wat haar mogelijkheden zijn.
Anderzijds is deze brochure ook bestemd voor de voortrekkers van een lokaal alcohol- en drugoverleg. Zij krijgen op deze manier een zicht op wat de mogelijkheden zijn van de lokale overheid om rond alcohol en drugs te werken en op welke manier er kan samengewerkt worden met de verschillende sectoren in de gemeente.

Ten strijde trekken tegen...?

De naam 'alcohol- en drugbeleid[1]' roept misschien heel wat negatieve beelden op: een glaasje drinken is taboe, genieten is verboden...
Toch is zo'n beleid eerder een positieve aangelegenheid. Het houdt in dat er werk gemaakt wordt van de bezorgdheden van de burgers en dit vanuit de zorg voor alle burgers. Met een beleid willen we voornamelijk preventief optreden, dit wil zeggen problemen voorkomen. En indien er toch problemen opduiken, daar een doordacht en aangepast antwoord op geven. Een beleid invoeren betekent dus geenszins dat de alcohol- en drugthematiek gedramatiseerd dient te worden. Integendeel, er wordt gewoon bekeken hoe we als gemeente, dus vertrekkend vanuit de lokale situatie, een rol kunnen spelen.

1. Wat zijn de sterke kanten van een lokaal alcohol- en drugbeleid voor de gemeente?

1.1 Aandacht voor alle burgers, zowel jong als oud

Een lokaal alcohol- en drugbeleid richt zich tot de hele bevolking. Elke burger heeft er rechtstreeks of onrechtstreeks mee te maken.
Iedereen heeft wel eens problemen ondervonden als gevolg van alcohol- en drugmisbruik. Hetzij in verband met eigen drank- of druggebruik, hetzij met dat van anderen. Denken we maar aan de overlast, de lawaaihinder, het klein en groot vandalisme in een uitgaansbuurt, bezorgde ouders met zoon of dochter die drugs gebruikt, een partner die te veel drinkt, een collega waarop je in de namiddag niet meer kan rekenen omdat hij 's middags wat te lang in het café zit, ongevallen veroorzaakt door dronken chauffeurs,...
Het is dus belangrijk dat een alcohol- en drugbeleid zich richt tot de hele bevolking.

1.2 Aandacht voor het welzijn van iedereen

Iedere gemeente heeft een taak ten aanzien van het welzijn van haar bevolking. Dit komt tot uiting in haar beleid op het vlak van de werkgelegenheid, het jeugdwerk, het milieu, de veiligheid, de huisvesting,... Een dergelijk beleid, dat zoveel mogelijk welzijn creëert voor zoveel mogelijk mensen, is reeds preventief op zich. Er gebeurt dus al heel wat zonder dat dit expliciet op alcohol en drugs is gericht.
Een alcohol- en drugbeleid vertrekt vanuit de bekommernis voor het welzijn van de algemene bevolking. Het heeft zowel aandacht voor het individu als voor een structurele aanpak die jongeren en volwassenen steunt in het verantwoord omgaan met alcohol en drugs. Voorbeelden van structurele preventieve maatregelen: verbeteren van het vrijetijdsaanbod en ondersteunen van jongeren in hun vrije tijd, subsidiebeleid voor het sociaal-cultureel werk,...

1.3 Gemeenschappelijke interesse

Een alcohol- en drugbeleid dat werkelijk effectief is, moet vanuit verschillende sectoren opgezet worden. Niet alleen het onderwijs en de gezondheidssector, maar ook het welzijnswerk, het uitgaansleven (onder andere horeca, disco's), het sociaal-cultureel werk (onder andere het verenigingsleven), het jeugdwerk, het bedrijfsleven, de politioneel-justitiële sector en uiteraard de gemeente hebben hierin een actieve bijdrage. Een dergelijk beleid moet op lange termijn en op een gecoördineerde manier worden uitgetekend, zodat iedereen zich in elke situatie aangesproken voelt door eenduidige en verstaanbare boodschappen.
Om op lokaal vlak een dergelijk beleid uit te werken vormt de gemeente een belangrijk platform. In de gemeente vinden we immers de verschillende sectoren die binnen een globaal beleid een taak op zich kunnen nemen. Dit maakt de gemeente ideaal geplaatst om lokaal de coördinatie op zich te nemen. Daarenboven heeft de gemeente op verschillende manieren met de alcohol- en drugproblematiek te maken. In sommige gevallen is dit erg duidelijk, bijvoorbeeld omdat de gemeente een uitgaanscentrum is en er duidelijke verbanden zijn tussen alcohol- en druggebruik en overlast, ongelukken, enzovoort... De gemeente kan ook als werkgever te maken hebben met alcoholproblemen op het werk.

1.4 Lokaal en op maat werken

Een gemeente heeft de mogelijkheid om een lokaal beleid te voeren. Dit is een niet te onderschatten voordeel: de betrokkenheid van de partners en de concrete mogelijkheden voor afstemming zijn groter.

Er kunnen bijvoorbeeld gemakkelijker afspraken gemaakt worden tussen lokale politiediensten en de school in verband met advies of procedures wanneer drugproblemen zich voordoen. Politioneel-justitiële diensten gaan vlugger doorverwijzen naar lokale gezondheidsdiensten bij confrontatie met alcohol- en drugproblemen. Alcoholcontroles kunnen afgestemd worden op de lokale toestand.

Voor alle gemeenten eenzelfde alcohol- en drugbeleid uitwerken is niet aangewezen. Het beleid moet immers aansluiten bij plaatselijke noden, structuren, problematiek, aanbod van preventie en hulpverlening. De lokale partners moeten zelf vorm geven aan een beleid op maat. Het lokale niveau, als het meest nabije bestuursniveau, is hiervoor uitermate geschikt.

Het gemeentelijk beleid kan aanvullend zijn ten aanzien van het Vlaams en het federaal beleid en heeft de mogelijkheid eigen accenten te leggen naargelang de lokale noden.

2. Een lokaal alcohol- en drugbeleid: geen éénmanszaak, wel met verschillende partners

2.1 De koppen bij elkaar steken...

Uiteraard hebben we een voortrekker nodig als we werk willen maken van een lokaal alcohol- en drugbeleid. Iemand moet de verantwoordelijkheid nemen om het op te starten, iemand die het gezag en de mogelijkheden er voor heeft. De gemeente kan hierin een rol opnemen. Een coherent beleid is vooral een kwestie van participatief werken. Diegenen die een effectief en efficiënt alcohol- en drugbeleid waarmaken, zijn niet de experts in de drugproblematiek, maar wel die mensen die het dichtst bij de verschillende doelgroepen werken (de zogenaamde intermediairen). We denken hierbij aan ouders, leerkrachten, jeugdleiders en jeugdwerkers, buurt- en opbouwwerkers,... Zij kennen hun doelgroep en weten het best op welke manier de zaken kunnen worden aangepakt. Dit samenwerken kan enkel de betrokkenheid van de diverse intermediairen en zo ook van de ganse bevolking ten goede komen.

2.2 Een zaak van ondersteuning geven en ondersteund worden

De intermediairen in verschillende sectoren (onderwijs, sociaal-cultureel werk, uitgaansleven, bedrijfsleven, jeugdwerk) hebben evenwel ondersteuning nodig om hun verantwoordelijkheid hierin op te nemen. Die ondersteuning kunnen ze best krijgen van het lokale bestuur. Dit kan bijvoorbeeld door het ter beschikking stellen van informatiemateriaal, het stimuleren van verenigingen tot een selectief prijzenbeleid in hun bar (niet-alcoholische dranken aan een lagere prijs dan alcoholische dranken), organisatie van discovervoer,...
U hoeft die ondersteuning niet alleen te geven. Er zijn al heel wat organisaties en diensten in de gezondheidszorg, het algemeen welzijnswerk en de politioneel-justitiële sector die reeds een goede samenwerking hebben met de intermediairen.

Er kunnen bijvoorbeeld afspraken bestaan tussen politie en jeugdhuizen over regelmatige controles op het parkeerterrein, tussen eerstelijnsdiensten en de school over doorverwijzing van jongeren, tussen preventiewerkers en scholen over de uitbouw van een eigen alcohol- en drugbeleid. Deze partners uit de gezondheidszorg, het algemeen welzijnswerk en de politioneel-justitiële sector kunnen hun ervaring en deskundigheid ter beschikking stellen van de gemeente en de intermediairen in onderwijs, sociaal-cultureel werk, uitgaansleven, jeugdwerk en bedrijfsleven.

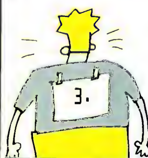

Een voorbeeld uit de praktijk[2]

In gemeente A werd een gemeentelijke werkgroep opgericht bestaande uit de jeugddienst, het OCMW, politie en rijkswacht, het JongerenAdviesCentrum (JAC), de jeugdclub en vertegenwoordigers uit het onderwijs. De bedoeling was om de drugthematiek vanuit verschillende perspectieven te bekijken. Een belangrijke doelstelling van het overleg was ook dat verschillende verantwoordelijken elkaar ondersteunen en versterken. Er werd een drugactieplan ontworpen, ondertekend door de verschillende participanten aan het drugoverleg.

In het eerste werkjaar werden onder andere in de verschillende deelgemeenten, in samenwerking met de scholen en de sociaal-culturele verenigingen, info-avonden georganiseerd voor ouders en sleutelfiguren uit het verenigingsleven. Tijdens deze avonden kwamen diverse thema's aan bod: hoe praten met jongeren over drugs en druggebruik (communicatie), hoe als ouders grenzen stellen, de voorbeeldfunctie van ouders, wat doen met 'vermoedens' van druggebruik en de invloed van vrienden op gebruik.

In het tweede werkjaar werd onder andere in het kader van het jeugdwerkbeleidsplan een vorming gegeven voor de jeugdhuisverantwoordelijken in verband met de preventieve aanpak van drugmisbruik. De werkgroep drugs en externe deskundigen verleenden hun medewerking aan de vorming en zorgden voor de coaching van het algemeen beleid van het jeugdhuis.

3. Het gemeentelijk politiek niveau: werk aan de winkel!

U bent geïnteresseerd en u vindt het ook belangrijk dat in uw gemeente een alcohol- en drugbeleid aanwezig is.
Als gemeente kan u hierin zelf het initiatief nemen en een overleg met de betrokken sectoren opstarten.
Of misschien lopen er al verschillende projecten in uw gemeente? Het is dan aangewezen om eerst na te gaan wat er in uw gemeente aan overleggroepen of raden bestaat en u daarbij te informeren of het thema reeds aangehaald is, wat daarrond reeds gebeurd is, op welke manier de thematiek reeds besproken is.
Een aantal mogelijkheden zijn:
- Welzijnsraad, gezondheidsraad, jeugdraad, derdewereldraad, preventieraad,...
- OCMW
- Interpolitiezone (IPZ)
- Verschillende diensten die reeds samenwerken: onder andere het Centrum voor Geestelijke Gezondheidszorg (CGG), het Centrum voor Algemeen Welzijnswerk (CAW), de welzijnsdienst, de jeugddienst, AA, Kind en Gezin, GVO-diensten van mutualiteiten, medische centra,...

3.1 U wil als gemeente uw steentje bijdragen?

De alcohol- en drugthematiek kan reeds op de agenda staan van een overleg. Politieke aandacht en ondersteuning kan de zeggingskracht van een overleg vergroten. Zo kunnen bijvoorbeeld voorstellen van acties, resulterend uit het overleg, ter kennisgeving op de agenda van het schepencollege worden geplaatst. Op die manier verhoogt men de betrokkenheid en krijgt het lokale bestuur een klare kijk op haar verantwoordelijkheid en mogelijke rol inzake druggebruik en -misbruik.
Deze acties kunnen dan ook gemakkelijker geïntegreerd worden in en afgestemd worden op het lokale welzijnsbeleid en krijgen aldus een beleidsmatig karakter.
Zoals reeds vermeld vormt het algemeen 'welzijns'beleid van de gemeente het fundament van een lokaal alcohol- en drugbeleid.

Elke gemeente moet bekijken welke rol zij kan opnemen met betrekking tot de alcohol- en drugthematiek. Zij kan dit op verschillende manieren doen. Overleg opstarten is één taak, maar een gemeente kan ook vanuit de lokale noden eigen accenten leggen, bijvoorbeeld door bepaalde diensten te financieren die een specifieke opvang verzorgen voor ouders die geconfronteerd worden met druggebruikende jongeren.

3.2 Wat hebt u als gemeente te bieden aan een alcohol- en drugoverleg?

- Meer zeggingskracht. De gemeentelijke overheid kan het mandaat geven aan het overleg. Bijvoorbeeld het overleg heeft, via afgesproken procedures, een inbreng in de betrokken beleidsdiscussies. Een lokale ambtenaar is van overheidswege belast met de coördinatie,...
- Logistieke ondersteuning. Bijvoorbeeld een lokaal ter beschikking stellen, het secretariaatswerk verzorgen,...
- Administratieve ondersteuning. Bijvoorbeeld adressenbestand updaten, werkingskosten van het overleg financieren, ondersteunend ambtenaar ter beschikking stellen.
- Mogelijkheden voor structurele acties. Bijvoorbeeld ontspanningsmogelijkheden voor jongeren creëren, buurtgericht werken,...
- Grotere kans dat alle bevolkingsgroepen bereikt worden, grotere impact.
- Zichtbaarheid van activiteiten. Bijvoorbeeld bekendmaking via gemeentelijk informatieblad.
- Grotere kans dat alle relevante partners erbij betrokken zijn (doorbreken van sectoriële verkokering).
- Financiële middelen om activiteiten uit te voeren. Bijvoorbeeld uit SIF-middelen, jeugdwerkbeleid, migranten,...
- Integreren van activiteiten in het algemene beleid van de gemeente.
- Garanties op langere termijn. Omwille van wijzigende politieke bevoegdheden en mandaten na verkiezingen kan dit een moeilijk punt worden. Dit kan gedeeltelijk opgevangen worden door een duidelijke overdracht binnen het gemeentebestuur en het op langere termijn inbouwen van de ondersteuningsopdracht bij een vaste ambtenaar. Ook kunnen overdrachtsprocedures voorzien worden tussen de nieuwe gemeentelijke verantwoordelijke en het overleg.

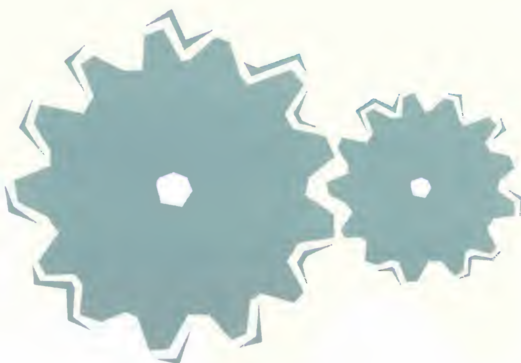

Een voorbeeld uit de praktijk [2]

Binnen het gemeentelijk overleg wordt besloten om in de lokalen van de gemeentelijke jeugddienst een ruimte in te richten als documentatiecentrum over alcohol en drugs. Deze documentatiedienst richt zich zowel tot jongeren als volwassenen en beschikt over folders, boeken in verband met alcohol en drugs (fictie/non-fictie), persartikels, didactisch materiaal en spelmateriaal dat kan uitgeleend worden.

Tijdens de openingsuren stelt de gemeente een persoon ter beschikking die de bezoekers wat wegwijs kan maken in het materiaal en de vragen kan verduidelijken.

De documentatiedienst wordt aangekondigd in het gemeentelijk infoblaadje en specifieke aankondigingen worden verspreid in de scholen, de jeugdwerkingen, de sociaal-culturele verenigingen, de huisartspraktijken,... van de gemeente.

3.3 Een waaier van beleidsinstrumenten

Zoals reeds vermeld heeft iedere gemeente aandacht voor het welzijn van haar bevolking. De diverse onderdelen van een alcohol- en drugbeleid moeten dan ook zo goed mogelijk geïntegreerd worden binnen de instrumenten van de andere beleidsdomeinen van de gemeente.

Voorbeelden:

- **Het jeugdwerkbeleidsplan**
  Algemene doelstellingen zijn sociale vaardigheden, zinvolle vrijetijdsbesteding,... In dit plan zijn informatie, advies, vorming, hulpverlening, eerste opvang,... ingebed.
- **SIF-beleidsplan**
  In het verslag van de parlementaire werkgroep drugs wordt kansarmoede meermaals gecorreleerd met middelenmisbruik. Algemene doelstellingen op het vlak van tewerkstelling en huisvesting zijn hier dus zeker van belang. Ook specifieke initiatieven gericht op bijvoorbeeld randgroepjongeren kunnen hierin opgenomen worden.
- **Andere beleidsplannen, beleidsnota's**
  Van bijvoorbeeld Gezondheidsraad, Seniorenraad, Huisvestingsoverleg, Jeugdwelzijnsoverleg, Raad voor Cultuurbeleid, Sportdienst of -raad,...
- **Andere beleidsinstrumenten**
  Politiereglement, exploitatievergunningen, gemeentelijke verordeningen, wijkontwikkelingsplannen, veiligheids- en samenlevingscontract,...

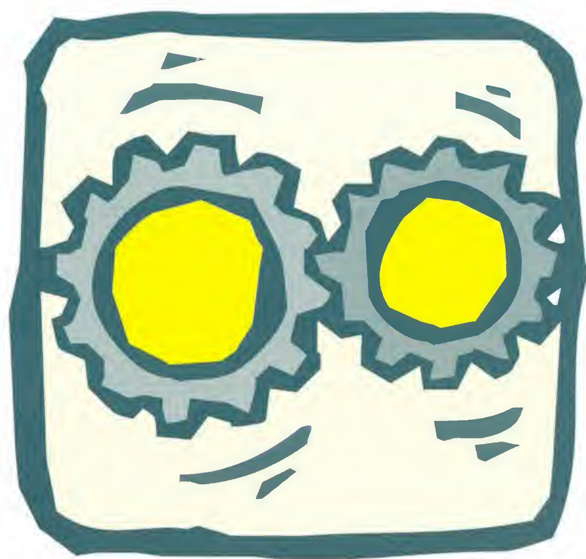
Een voorbeeld uit de praktijk [2]

In gemeente B ontvangt de politie heel regelmatig klachten over het storend gedrag van jongeren in een bepaalde wijk (geluidsoverlast, pesterijen ten aanzien van jongere kinderen, vandalisme, verkeershinder, gescheurde vuilniszakken, geruchten over verhandeling van illegale drugs,...). Een groep jongeren (leeftijd 14-20 jaar) gebruikt het wijkspeelplein als ontmoetingsplaats.

Dit gegeven werd besproken op het gemeentelijke drugoverleg. De maatschappelijk assistent van het OCMW geeft aan dat de signalen aansluiten bij de eigen ervaringen die men heeft met deze wijk: budgetbegeleiding, éénoudergezinnen, problemen met de vrijetijdsbesteding bij jongeren.

De jeugddienst signaleert dat er in deze wijk weinig aanbod voor jongeren is.

Blijkbaar vinden zij ook de weg niet naar het traditionele jeugdwerk.
Men beslist dat in een eerste fase een personeelslid van de jeugddienst, die zich toegelegd heeft op vindplaatsgericht werken, contact zal leggen met de jongeren van de wijk. In een tweede fase wordt bekeken in hoeverre men in deze wijk een antennepost van een vrijetijdsorganisatie voor kansarme jongeren kan installeren. Dit kan opgenomen worden in het SIF-beleidsplan.

3.4 Woorden wekken, voorbeelden trekken,...

De gemeente kan een voorbeeldfunctie vervullen, bijvoorbeeld ten aanzien van alcohol. Elke gemeente organiseert wel eens feesten en recepties waar alcohol wordt geschonken. Al dan niet binnen de werkuren, met mensen die zich nadien al dan niet in het verkeer begeven. Een ruim en aantrekkelijk aanbod van alcoholvrije dranken op gemeentelijke recepties kan eveneens bijdragen tot een mentaliteitsverandering en kan de geloofwaardigheid van een gemeentelijk initiatief rond alcohol- en drugs sterk verhogen.
Elke gemeente is daarenboven werkgever en kan als bedrijf een preventief beleid ten aanzien van alcoholmisbruik door de werknemers voeren. Naast voorlichting en een expliciet beleid met betrekking tot alcoholgebruik tijdens de werkuren, betekent dit ook een vroegtijdige en efficiënte opvang van personeelsleden die problemen hebben met hun alcoholgebruik (zie brochure 'Een lokaal alcohol- en drugbeleid: op elk vlak de juiste aanpak. Werk').

Een voorbeeld uit de praktijk [2]

Op de gezondheidsraad van gemeente C wordt door de huisartsen en hulpverleningsinstellingen gesignaleerd dat er heel wat patiënten met een alcoholprobleem over de vloer komen. Zij komen ook met klachten over toenemende stress op het werk. De sociale druk om te drinken op het werk is vrij hoog. Vanuit de gezondheidsraad worden deze bemerkingen doorgegeven aan de gemeentelijke overleggroep 'Lokaal overleg drugs en alcohol'.
Voor de overleggroep is dit de aanleiding voor een eerste initiatief voor het bedrijfsleven in de regio. De gemeente, in samenwerking met externe deskundigen en de hulpverlening, nodigt de bedrijfsleiders, personeelsdiensten en medische diensten uit om hen concreet te laten kennismaken met de mogelijkheden van een alcohol- en drugbeleid in het bedrijf. Belangrijk hierbij was dat men in gemeente C reeds ervaring had met een alcohol- en drugbeleid voor de eigen diensten.

3.5 Groot of klein?

Voor sommige (kleinere) gemeenten kan het een meerwaarde hebben om samen te werken in een netwerk van voorzieningen en actoren die binnen kleine gemeenten onvoldoende aanwezig zijn.
Aspecten van alcohol- en drugproblemen houden bovendien niet op aan de gemeentegrenzen.
Het kan stimulerend zijn om met andere gemeenten te werken en tot uitwisseling te komen, bijvoorbeeld via het opstarten van een regionale werkgroep die gemeenten samenbrengt met als doel het uitwisselen van informatie, knelpunten en suggesties. Ook het organiseren van studiedagen, workshops en vormingen kan regionaal gebeuren.

In grotere steden kan men meer wijk- of buurtgericht werken. Dit om het lokaal en op maat werken meer mogelijkheden te geven. Een voorbeeld: doelgroepen die zich situeren in stedelijke kansarme buurten zijn moeilijker te bereiken via gemeentelijke acties, behalve als men relevante vertegenwoordigers actief betrekt bij de planning en uitvoering van deze acties.

3.6 De gemeente als initiatiefnemer

Indien er in uw gemeente nog maar heel weinig gebeurt rond de alcohol- en drugthematiek, of enkel wat versnipperde activiteiten, dan kan de gemeentelijke overheid initiatief nemen om een lokaal overleg op te starten.

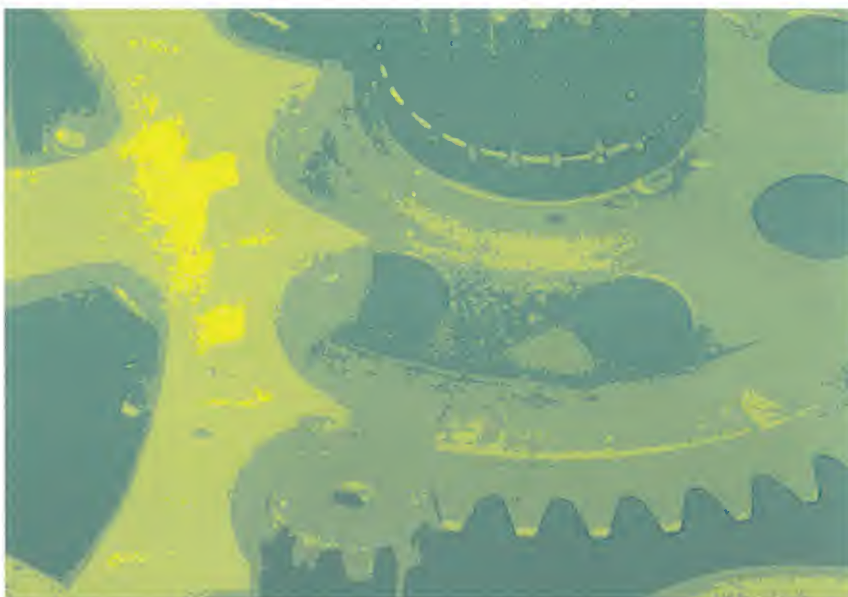
Indien een schepen initiatief neemt om het overleg op te starten heeft dit als voordeel dat hij/zij het morele gezag heeft om alle relevante sectoren/diensten hierbij te betrekken. De gemeente kan bepaalde contacten bewerkstelligen, kan vele deuren openen, bijvoorbeeld bij directies van scholen, het OCMW, de gemeentelijke jeugddienst. Belangrijk is dat deelname aan het overleg op vrijwillige basis gebeurt. Gedwongen samenwerking roept enkel weerstand op. De vrijwilligheid biedt meer kansen op dynamiek en inzet. Uiteraard zal een overleg, opgestart door een schepen, in eerste instantie als 'dwingender' ervaren worden door de lokale actoren, dan een overleg opgestart door een lokaal privé-initiatief.

Er zijn heel wat voor- en nadelen verbonden aan een overleg en mensen en diensten nemen hieraan deel met diverse belangen. Deze belangen zijn niet altijd onmiddellijk duidelijk. Het is wel belangrijk er rekening mee te houden bij het opstarten van het overleg en deze belangen ook als zodanig te erkennen.

Een voorbeeld uit de praktijk [2]

In gemeente D wordt heel wat overlast gesignaleerd door politie en bevolking naar aanleiding van de 100-dagen-viering van de leerlingen van een vijftal scholen. De gemeente richt een overleggroep op, met het gemeentebestuur, afgevaardigden uit de klassenraden van de verschillende scholen, politie en rijkswacht, het jeugdhuis en de horeca.
Tijdens dit overleg formuleren zij een aantal afspraken om de 100-dagen-viering in goede banen te leiden (met onder andere bepaling van het uur vanaf wanneer alcoholische dranken geschonken worden, het ter beschikking stellen van nachtelijk vervoer, een aantal gedragsregels voor de laatstejaars, plaats van de festiviteiten,...).
Deze afspraken worden geconcretiseerd in een manifest. Dit manifest wordt ondertekend door de partners aan het overleg en verspreid naar de scholen, de leerlingen, de ouders en de betrokken café-uitbaters.

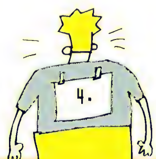
3.7 'Bezint, eer ge begint...'

Er zijn heel wat vragen die men zich kan stellen vooraleer met een overleg te starten.

- Wat wil ik als initiatiefnemer bereiken met mijn overleg? Wat moet het resultaat zijn? Op welke termijn? Het is aangewezen om deze vragen ook te stellen aan de partners van het overleg, zodat er duidelijkheid en gemeenschappelijkheid is over de doelstellingen van het overleg, zowel op korte als op lange termijn.
- Zijn de relevante partners (sleutelfiguren sectoren, inhoudelijke deskundigen,...) die noodzakelijk zijn om een alcohol- en drugbeleid uit te werken ook betrokken bij het overleg? Vanwaar de interesse van de gemeente voor een alcohol- en drugbeleid? Wat is het voordeel voor een gemeente om een lokaal alcohol- en drugbeleid te hebben?
- Welke rol speelt de gemeentelijke overheid? Initiatiefnemer van het overleg, coördinator van het overleg,...?
- Wie neemt het voorzitterschap op zich?
- Welke logistieke en financiële ondersteuning kan de gemeente leveren?

Nuttige informatie over het opstarten en de werking van een overleg vindt u in 'Een lokaal alcohol- en drugoverleg: van schakels tot ketting'.

4. Alleen op de wereld...?

Op federaal, Vlaams, provinciaal, regionaal en lokaal niveau zijn er structuren en diensten die kunnen betrokken worden en ondersteuning kunnen geven bij de uitbouw van een lokaal alcohol- en drugbeleid.

4.1 Preventie

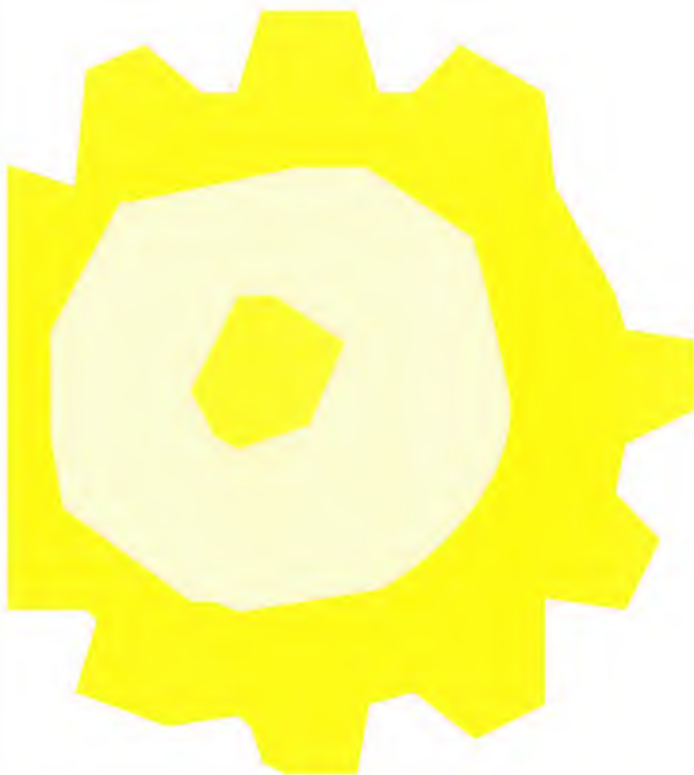
Voor het opstarten en begeleiden van een drugbeleid in de organisatie kan u een beroep doen op een netwerk van preventiewerkers en -diensten. Er zijn preventiewerkers verbonden aan de CGG. Zij zijn verspreid over de vijf provincies en het Brussels Gewest en vormen een hecht netwerk voor de implementatie van preventieconcepten en de deskundigheidsbevordering van sleutelfiguren in de verschillende maatschappelijke sectoren. Er zijn evenwel nog heel wat andere preventiewerkers actief: op het lokale vlak binnen de preventie-, veiligheids- en samenlevingscontracten (in het kader van criminaliteitspreventie) of vanuit gemeentelijke overheden en binnen bepaalde gezondheids- en welzijnsdiensten. Overleg en afstemming tussen deze verschillende preventiewerkers wordt georganiseerd op het provinciaal niveau in de Provinciale Preventieplatforms (PPP).
Achteraan deze brochure werd een lijst opgenomen met namen en adressen van de regionale preventiewerkers verbonden aan de CGG en van de provinciaal verantwoordelijken.

Op lokaal vlak zijn er de recent opgerichte lokale gezondheidsnetwerken (LOGO's). Deze LOGO's werden opgericht door de Vlaamse gemeenschap met de bedoeling de preventieve gezondheidszorg in Vlaanderen te heroriënteren naar meer lokale acties en actoren. Deze LOGO's omvatten 250.000 à 300.000 inwoners. Bestaande netwerken en lokaal overleg kunnen hierin opgenomen worden.

4.2 Hulpverlening

Een preventiebeleid met betrekking tot alcohol en drugs kan niet los worden gezien van de hulpverlening. Daarom is het belangrijk zicht te hebben op de verschillende hulpverleningsmogelijkheden in de buurt. Het bestaande aanbod kan dan beter op elkaar worden afgestemd (zie brochure 'Een lokaal alcohol- en drugbeleid: op elk vlak de juiste aanpak. Gezondheidssector').
Wanneer er problemen ontstaan bij het gebruik van genotmiddelen, kan er een beroep gedaan worden op een ruim hulpverleningsaanbod.

Adressen van hulpverlenings- en preventieorganisaties vindt u in de VAD-Doorverwijsgids.

5. Wat bestaat er aan interessante literatuur?

VAD beschikt over een uitgebreide en gespecialiseerde bibliotheek waar iedereen nationale en internationale tijdschriften en boeken kan consulteren. Boeken kunnen eveneens worden ontleend. De bibliotheek is dinsdag en woensdag open van 10u tot 16u.
Het tijdschrift van VAD, de 'VAD-berichten', verschijnt vijf maal per jaar. U kan zich hierop gratis abonneren via een telefoontje naar VAD (02/423.03.33).

Voor antwoorden op concrete vragen over drank, drugs of pillen kan u (anoniem) terecht bij de **Druglijn** (078/15.10.20). De Druglijn is elke werkdag bereikbaar van 12u tot 21u en op zaterdag van 15u tot 21u (zon- en feestdagen gesloten) voor zowel het grote publiek als intermediairen.

Voor meer algemene achtergrondinformatie kan u kiezen uit diverse folders en brochures uit de **catalogus** van VAD. Deze catalogus is gratis te bekomen bij VAD (02/423.03.33).

De brochure 'Druggebruik. Informatie over de produkten, het gebruik, de risico's, de gevolgen' is gratis te verkrijgen bij het Vast Secretariaat voor het Preventiebeleid (VSPP), Documentatiedienst, Wetstraat 26-28, 1040 Brussel (02/500.24.45).

Baert, H. & Goderis, P. (1996).
Samen aan de drugs...preventie. Handleiding voor een gemeentelijk drugpreventiebeleid.
LUCAS: Leuven.

Lievens, Ph. & Urlings, B. (1996).
Handleiding lokale gezondheidsbevordering.
Vlaams Instituut voor Gezondheidspromotie: Brussel.

VIG-Werkgroep Lokale Gezondheidsbevordering (Red.). (1997).
Aanbevelingennota lokale gezondheidsbevordering.
Vlaams Instituut voor Gezondheidspromotie: Brussel.

Aertsen, P., Nijsmans, E., van Tricht, P. & de Smet, W. (1995).
Behoud het genieten. Achtergronden, strategieën en mogelijkheden voor een gemeentelijk alcoholbeleid.
Stichting Welzijnszorg Provincie Antwerpen: Antwerpen.

Stichting Welzijnszorg Provincie Antwerpen (Red.). (1995).
Het spel van de cijfers. Alcohol in de gemeente: een s(t)imulatiemodel.
Stichting Welzijnszorg Provincie Antwerpen: Antwerpen.

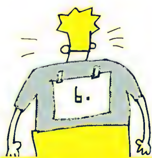
Stichting Welzijnszorg Provincie Antwerpen (Red.). (1995).
Het verhaal achter de cijfers. Verantwoording bij 'Het spel van de cijfers'.
Stichting Welzijnszorg Provincie Antwerpen: Antwerpen.

Aertsen, P., Nijsmans, E. & van Tricht, P. (1996).
Van de biezen naar de klaver. Gemeentelijk alcoholbeleid: van uitgaansoverlast naar uitgaansoverleg.
Stichting Welzijnszorg Provincie Antwerpen: Antwerpen.

Minne, M. & Vandeurzen, J. (Red.). (1997).
Verslag namens de werkgroep belast met het bestuderen van de drugproblematiek. Belgische Kamer van Volksvertegenwoordigers: Brussel.

Coussée, F., Goemaere, R., Inghelbrecht, N., Schillewaert, Fr., Theuwen, J., Vanhuele, H., Wouters, L., (1998)
Drugstory's. Mag het iets meer zijn?
Provincie West-Vlaanderen, provinciaal preventieplatform, overlegplatform voor de Geestelijke Gezondheidszorg in de provinvie West-Vlaanderen: Brugge

6. Vorming en ondersteuning

Voor informatie over beleidsmatig werken in de gemeente kan u terecht bij de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten, Marian Verbeek, Aarlenstraat 53 bus 4, 1040 Brussel (02/233.20.79).

Wil u informatie over welke vorming en ondersteuning met betrekking tot een alcohol- en drugbeleid er in uw regio of provincie voorhanden is, dan kan u terecht bij de preventiewerker(s) verbonden aan de CGG en bij de provinciaal verantwoordelijke. Hun adres vindt u achteraan in deze brochure.

[1] Als we het verder in de tekst over een alcohol- en drugbeleid hebben, verstaan we hieronder alcohol, medicatie en illegale drugs.

[2] Dit praktijkvoorbeeld kan inspirerend zijn voor de rol die de gemeente wil opnemen in een alcohol- en drugbeleid Het toont ook aan op welke manier er kan samengewerkt worden met de verschillende sectoren.
Enkele vragen bij dit praktijkvoorbeeld:
- Wat zijn de doelstellingen van de beschreven actie?
- Welke rol neemt de gemeente hierin op?
- Welke mogelijke consequenties heeft dit voor de gemeentelijke overheid op korte of lange termijn?
- Welke zijn de sterke en zwakke punten van dit praktijkvoorbeeld?
- Wat moet het resultaat zijn van de activiteit? Wanneer is een activiteit 'geslaagd'?

BIJLAGEN

Lijst regionale preventiewerkers

Provincie West-Vlaanderen

- **Regio Oostende**
  Roos De Venter
  Hilde Vanhuele
  CGG Oostende
  Frère Orbanstraat 143
  8400 Oostende
  Tel. 059/50.05.50 / 059/51.27.53
  Fax 059/51.12.56

- **Regio Roeselare**
  Luc Wouters
  CGG Roeselare
  J. Lagaelaan 21
  8800 Roeselare
  Tel. 051/22.51.92
  Fax 051/24.87.97

Provincie Oost-Vlaanderen

- **Regio Gent**
  Mark Tack
  CAT Preventiehuis
  Martelaarslaan 204a
  9000 Gent
  Tel. 09/233.58.58
  Fax 09/233.29.82

- **Regio Sint-Niklaas**
  Agnes De Decker
  Sabine Markovitz
  Terapiecentrum Sint-Niklaas
  Grote Markt 37
  9100 Sint-Niklaas
  Tel. 03/760.00.50
  Fax 03/760.00.39

Provincie Vlaams-Brabant

- **Regio Leuven**
  Michèle Staelens
  Martine Couvreur
  CGG Leuven
  Vital Decosterstraat 86
  3000 Leuven
  Tel. 016/32.97.11
  Fax 016/32.97.02

- **Regio Brussel-Halle-Vilvoorde**
  Goedele Slots
  Ingrid Delameillieure
  Primavera
  de Smet de Naeyerlaan 470
  1090 Brussel
  Tel. 02/478.90.90
  Fax 02/479.87.75

Provincie Antwerpen

- **Regio Mechelen**
  Peter Aertsen
  CGG Mechelen
  Hanswijkstraat 48
  2800 Mechelen
  Tel. 015/42.08.32
  Fax 015/42.05.05

- **Regio Antwerpen**
  Selm Nelissen
  Altox
  Ketsstraat 17
  2018 Antwerpen
  Tel. 03/235.21.74
  Fax 03/235.37.96

- **Regio Turnhout**
  Eric Nysmans
  CGG Turnhout
  Smalvoortstraat 2
  2300 Turnhout
  Tel. 014/41.09.67
  Fax 014/47.07.10

Provincie Limburg

- Carlo Baeten
  Marjet Vanderstraeten
  CAD
  Kuringersteenweg 34
  3500 Hasselt
  Tel. 011/85.15.53
  Fax 011/27.53.68

Lijst provinciaal verantwoordelijken

Bert Mostien
6° Directie, afdeling 62
gezondheidszorg
W. Wilsonplein 2
9000 Gent
Tel. 09/267.75.49
Fax 09/267.75.99

Chris Caubergs
Directie welzijn en huisvesting
Diestsesteenweg 52
3010 Leuven
Tel. 016/26.73.31
Fax 016/26.73.01

Filip Coussée
Dienst Welzijn
Koning Leopold-III-laan 41
8200 Brugge
Tel. 050/40.35.40
Fax 050/40.31.07

Elke Adriaens
Vlaamse Gemeenschapscommissie
Dienst welzijn en gezondheid
Lombardstraat 41
1000 Brussel
Tel. 02/548.05.85
Fax 02/548.05.92

Bernard Bruggeman
Provincie Antwerpen
Dienst Openbare gezondheid en
Ontwikkelingssamenwerking
Elisabethlei 22
2018 Antwerpen
Tel. 03/240.56.45
Fax 03/240.56.79
e-mail: welzijn@provant.be

Alain Lorquin
Provinciaal gezondheidscentrum
Dienst volksgezondheid
Stadsomvaart 9
3500 Hasselt
Tel. 011/23.08.68
Fax 011/23.08.59

Hebben een bijdrage geleverd in het tot stand komen van deze publicatie:

Werkgroep 'publicaties lokaal beleid':

Denis Corthier, zorgafstemmer CGG Mechelen
Filip Coussée, provinciaal verantwoordelijke drugpreventiecoördinatie West-Vlaanderen
Martine Couvreur, preventiewerker CGG Leuven
Roos Goemaere, zorgafstemmer Regionaal Drugplatform Midden-West-Vlaanderen
Roos De Venter, preventiewerker CGG Oostende
Eddy Klijnen, gezondheidscoördinator regio Midden-Antwerpen
Isabel Lamote, begeleider van lokale projecten, CAT Preventiehuis Gent
Els Vandenberghe, stafmedewerker VAD

Stuurgroep 'lokaal alcohol- en drugbeleid':

Peter Aertsen, Stichting Welzijnszorg Provincie Antwerpen
Jacky Babeliowski, Generale Staf van de rijkswacht - Centraal Bureau der Opsporingen
Johan Bertels, Steunpunt Algemeen Welzijnswerk - In Petto
Filip Coussée, provincie West-Vlaanderen
Jan De Haes, Fed. HoReCa Vlaanderen vzw
Filip De Sager, Vast Secretariaat voor het Preventiebeleid
Chico Detrez, Stichting - Lodewijk de Raet, sector onderwijs
Marjan De Vriendt en Chris Meesen, VIG Functionele Werkgroep Lokale Gezondheidsbevordering
Charles De Winter, Generale Staf van de rijkswacht - Centraal Bureau der Opsporingen
Marijs Geirnaert, VAD
Marie-Claire Lambrechts, VAD, sector arbeid
Selm Nelissen, Altox Antwerpen
Guy Redig, Vereniging Vlaamse Jeugddiensten en -consulenten
Els Vandenberghe, VAD
Iris Van Riet, Vlaams Centrum voor Volksontwikkeling vzw
Marian Verbeek, Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten
Koen Wouters, politie Beersel

Met dank voor feedback aan

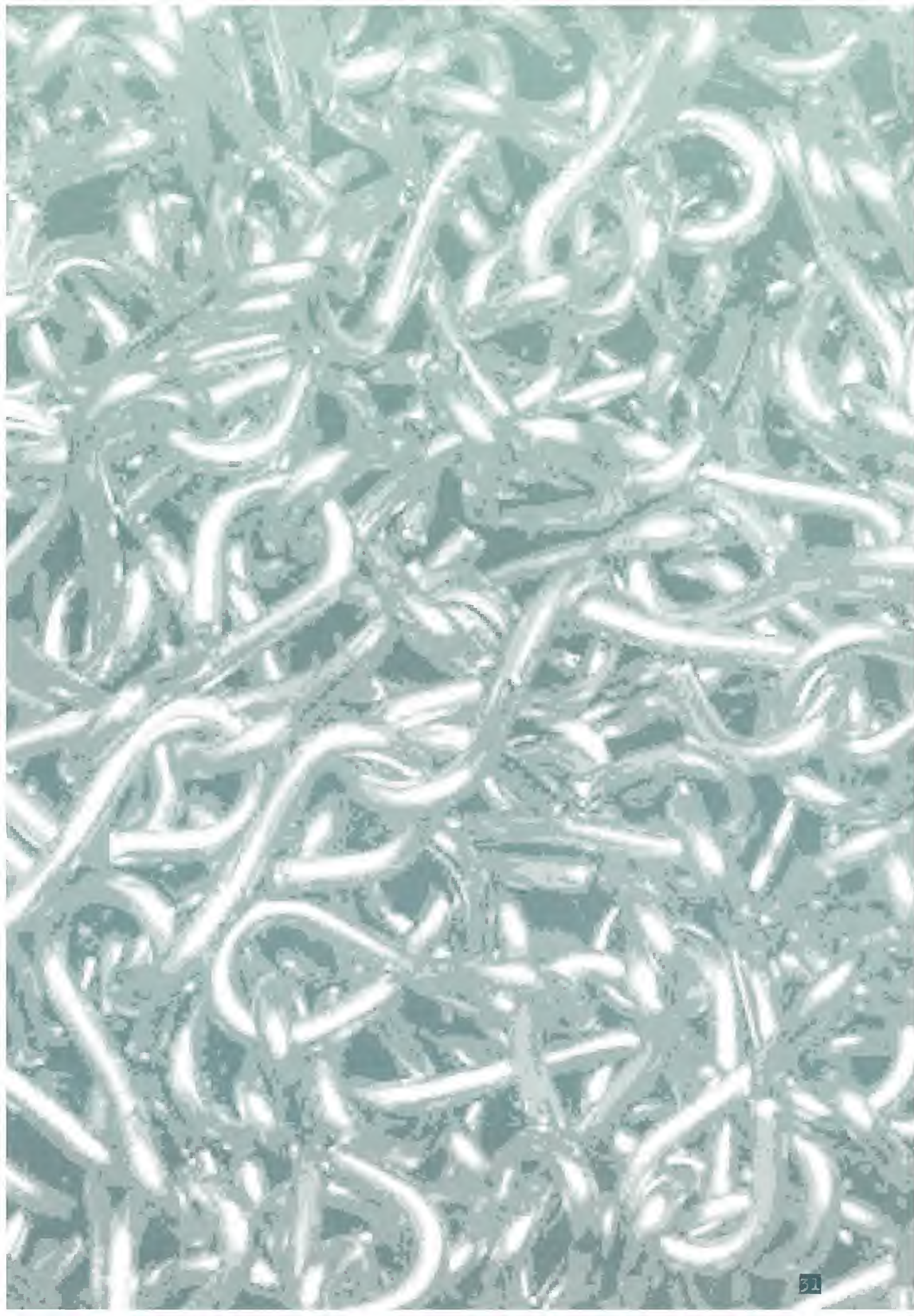
- de preventiewerkers verbonden aan de CGG
- de VAD-stafmedewerkers
- het VAD-secretariaat

Realisatie en eindredactie:
Mia De Bock,
stafmedewerker VAD

Deze uitgave kwam tot stand met de financiële steun
van de Vlaamse Gemeenschap
en de Europese Drugpreventieweek.

Reeks publicaties:

EEN LOKAAL ALCOHOL- EN DRUGBELEID

SCHAKEL JEZELF IN!

Een lokaal alcohol- en drugbeleid. Schakel jezelf in!

Een lokaal alcohol- en drugbeleid: een globale kijk

Wat? Een visietekst over een lokaal alcohol- en drugbeleid als kader voor het vormgeven van uw beleid
Voor wie? Voor voortrekkers en partners van een lokaal alcohol- en drugoverleg, maar ook voor elke geïnteresseerde praktijkwerker

Een lokaal alcohol- en drugoverleg: van schakels tot ketting

Wat? Een draaiboek om uw eigen lokaal alcohol- en drugoverleg in de praktijk vorm te geven, in kaart te brengen en verder te ontwikkelen
Voor wie? Voor lokale sleutelfiguren

Een lokaal alcohol- en drugbeleid: op elk vlak de juiste aanpak

Wat? Sectorbrochures die u een zicht geven op de mogelijkheden om in en tussen sectoren rond alcohol en drugs te werken
Voor wie?

Jeugdwerk
Voor jeugdwerkers (verantwoordelijken van jeugdhuizen, leiders van jeugdbewegingen, monitoren van kampen,...) en voor lokale beleidsmakers in deze sector

Onderwijs
Voor leerkrachten, schooldirecties, Centra voor Leerlingenbegeleiding,... en voor lokale beleidsmakers in deze sector

Sociaal-cultureel werk
Voor educatieve medewerkers en lesgevers in sociaal-culturele verenigingen en voor lokale beleidsmakers in deze sector

Uitgaansleven
Voor uitbaters en personeel van cafés, bars, discotheken en voor organisatoren van fuiven, festivals,...

Werk
Voor iedereen die in een organisatie bevoegd is om een alcohol- en drugbeleid voor het eigen personeel vorm te geven

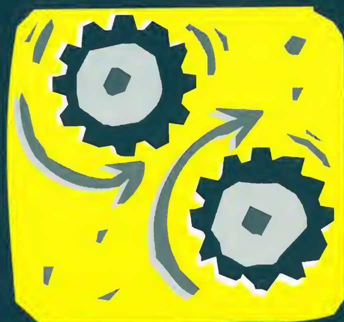
Welzijnssector
Voor medewerkers uit Centra voor Algemeen Welzijnswerk, OCMW's, voorzieningen en Comités Bijzondere Jeugdzorg, buurt- en opbouwwerkers, straathoekwerkers en lokale beleidsmakers in deze sector

Gezondheidssector
Voor huisartsen en apothekers (die op lokaal vlak de belangrijkste partners zijn) en voor de in de verslavingsproblematiek gespecialiseerde hulpverleners

Gemeente
Voor burgemeesters, schepenen, geïnteresseerde gemeentelijke mandatarissen en ambtenaren die werk willen maken van een lokaal alcohol- en drugbeleid

Deze brochures vormen ook een handige leidraad voor de voortrekker van een lokaal alcohol- en drugoverleg.

Voor meer informatie en bestellingen: tel. 02/423.03.33

Verantwoordelijke uitgever: VAD Stan Ansoms E. Tollenaerestraat 15 1020 Brussel